21.3.2017

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laajakaistarakentamisen tukea haja-asutusalueilla koskevan lainsäädännön muuttamisesta HE 2/2017 vp

Valtioneuvosto antoi 2.2.2017 eduskunnalle hallituksen esityksen laajakaistarakentamisen tukea haja-asutusalueilla koskevan lainsäädännön muuttamisesta. LVM oli LiV:n kuultavana ensimmäisen kerran 28.2.-17. LiV:lla oli lisäksi kuultavana ja/tai valiokunta sai lausuntoja 11 muulta taholta. LVM antaa valiokunnan pyynnöstä seuraavan vastineen saatuihin lausuntoihin. Lausunto on laadittu osin yhteistyössä Viestintäviraston kanssa, koska osa lausunnoista koskee Viestintäviraston vastuulla olevia asioita.

FiCom ry:n lausunto

Markkinoiden vääristymiseen liittyvä riski vältetään Viestintäviraston hankealueille tekemillä markkina-analyyseillä. Markkina-analyyseissä selvitetään alueilla olevat liityntäpisteet, joista voidaan tarjota edistyksellisiä tietoliikennepalveluja sekä kuullaan teleyrityksiä hankealueille seuraavan kolmen vuoden aikana suunnitteilla olevista edistyksellisistä verkoista.

Julkisen tuen rajoittaminen koskemaan vain passiivista infrastruktuuria voisi olla perusteltu, jos hanketta käynnistettäisiin nyt. Tämä voisi tehdä verkoista nykyistä avoimempia. Mikään ei tosin estä tuettua teleyritystä kilpailuttamaan pelkästään passiiviverkon rakennuttamista ja hankkia aktiiviverkko yhdeltä tai useammalta toimijalta palveluna ja verkon palvelut yhdeltä tai useammalta palveluntarjoajalta. Muutos vaatisi kuitenkin tarkempaa selvittämistä ja hidastaisi lakimuutoksen voimaantuloa.

Euroopan komission laajakaistasuuntaviivojen mukaan NGA-alueille (Next Generation Access) eli mustille alueille valtiontuen myöntäminen on yksiselitteisesti kielletty. Mustien alueiden vaatimus on tullut komissiolta hankkeen lähtötilanteessa eli pelkkä markkina-analyysi ei ollut komissiolle riittävä. Mustien pisteiden kriteerien uudelleenarviointia ei siten ole hyväksytty, koska se edellyttäisi notifiontia Euroopan komissiolle. Tämä veisi aikaa vähintään 6 kuukautta ja siten hidastaisi muutosten voimaan tuloa. Muutoksia ei siten ehdittäisi hyödyntää rakennuskaudella 2017. Lisäisi muutos lisäisi voimakkaasti julkisen tuen menekkiä kutakin hanketta kohden ja siten vain harvat hankkeet voisivat enää saada tukea eduskunnan myöntämien valtuuksien puitteissa. Aikaisemmat ja muutoksen voimaantulon jälkeen kilpailutettavat hankkeet olisivat entistäkin epätasa-arvoisessa asemassa toisiinsa nähden. Todennäköisesti entistä harvempi kunta olisi kiinnostunut lähtemään mukaan hankkeisiin, koska myös kunnan rahoitusosuus nousisi vielä lisää ehdotetun muutoksen myötä.

Ympärivuotiseen käyttöön soveltuvien asuin- tai sijaintipaikkojen ottamista tuen piiriin ei hyväksytty, koska lain alkuperäisenä tavoitteena oli edistää nopean laajakaistan saatavuutta haja-asutusalueilla käyttäjien vakinaiseen asuinpaikkaan sekä yritysten ja julkisen hallinnon toimipisteisiin. Vapaa-ajan asunnot eivät kuuluneet alun perin lain tavoitteisiin. Nag Oy:n laajakaistahankkeen toisen väliarvioinnin yhteydessä vuoden 2013 lopulla tekemän selvityksen johtopäätösten mukaan vapaa-ajanasuntojen sisällyttäminen julkisen tuen piiriin ei tavoitteisiin nähden ole kokonaistaloudellisesti järkevä ratkaisu seuraavista syistä:

- Vapaa-ajanasuntojen sisällyttäminen tukikelpoisten kustannusten piiriin ei erittäin mittaviin kustannuksiin nähden merkittävällä tavalla edistä hankkeen ydintavoitteiden toteutumista.
- Nopeita kuituyhteyksiä vapaa-ajanasuntoihin ei voida perustella yhteiskunnallisin syin.
- Laajakaistahankkeen ydintavoitteena olevan kansalaisten sähköisen saavutettavuuden parantumisen ei voida katsoa edistyvän vapaa-ajan asuntojen kasvavan penetraation kautta.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

- Tukipolitiikan kokonaistaloudellista tarkoituksenmukaisuutta heikentää myös vapaa-ajan asuntojen syrjäisempi sijainti ja vaikeakulkuisempi topografia vakituisiin asuntoihin nähden.
- Syrjäisempi sijainti vaikuttaa kiinteistöjen ja kaavoitetun runkoverkon etäisyyteen, joka on keskimäärin noin tuplasti pitempi verrattuna alueen vakinaisiin asuntoihin.
- Merkittävän penetraation saavuttaminen vapaa-ajanasuntojen kohdalla vaatisi vakituisia asuntoja pienemmän liittymismaksun/omavastuuosuuden, mikä entisestään lisäisi vaadittavan julkisen tuen määrää.
- Vapaa-ajanasuntojen mukaan ottaminen hidastaisi myös Laajakaista-2015 hankkeen etenemistä laajemman suunnittelu- ja kaavoitustarpeen kautta.

Lisäksi toteamme, että vapaa-ajan palveluja tarjoavat yritykset ovat tuen piirissä. Esteitä vapaa-ajan asuntojen liittämiselle tuettuun verkkoon ei ole. Myöskään yleispalveluvelvoite ei koske vapaa-ajan asuntoja.

Finnet-liitto ry:n lausunto

Kuluttajia tuetaan verotuksellisesti jo tällä hetkellä siten, että kiinteistön (tontin) alueella tapahtuvat teletekniset työt ovat kotitalousvähennyksen piirissä. Uusien verotuksellisten keinojen käyttöönotto edellyttää valtiovarainministeriön hyväksyntää.

Lisäysehdotus siitä, että 20 % lain voimaantulohetkellä myöntämättä olevasta tukivaltuudesta maksettaisiin jälkikäteen aikaisemmin tukea saaneille hankkeille, lisäisi eri aikoina kilpailutettujen hankkeiden tasapuolisuutta. Olisi kuitenkin selvitettävä, pitäisikö jälkikäteen maksettava tuki maksaa myös pörssiyhtiöille vai vain muille yhtiöille ja pitäisikö tuen käytölle asettaa vaatimuksia, kuten panostus laajakaistan lisärakentamiseen, yrityksen taseen vahvistamiseen, vieraan pääoman vähentämiseen ja niin edelleen.

Suomen Kuntaliiton lausunto

Vapaa-ajan asuntojen osalta viittaamme FiCom ry:n lausunnon vastineeseen.

Hallituksen esityksen mukaan 50 % osuus voidaan maksaa niille hankkeille, joille Viestintävirasto ei ole vielä maksanut tukea.

Mustia pisteitä koskevan ehdotuksen osalta viittaamme FiCom ry:n lausunnon vastineeseen.

LVM:ssä pohditaan, miten huippunopeiden laajakaistaverkkojen rakentamisen edistämistä tulisi jatkaa pidemmällä tähtäimellä.

Viestintäviraston lausunto

Viestintäviraston lausunto tukee hallituksen esitystä. LVM:llä ei ole huomautettavaa siihen.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunto

Laajakaistaverkkojen rakentamisen tukeminen ei estä kilpailua eri verkkojen välillä. Päinvastoin, tuen avulla saadaan rakennettua monille alueille verkkoja, jotka antavat kuluttajille mahdollisuuden valita mobiililaajakaistan sijasta myös nopean kiinteän laajakaistan. Kiinteitä verkkoja ei tietenkään kannata rakentaa sinne, missä ei ole kysyntää.

Keski-Suomen Valokuituverkot Oy:n lausunto

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Markkinataloussijoittajaperiaatetta on noudatettava arvioitaessa julkisen omistajan tekemään pääomasijoitukseen sisältyvää mahdollista julkista tukea.

LVM esitti valiokunnan kuulemisessa hallituksen esitykseen lisämuutosta, jolla 90 % tuki-intensiteettiä sovellettaisiin kaikkiin hankkeisiin.

LVM toivoo, että lakimuutos tulisi voimaan mahdollisimman pian.

Vanhoille hankealueille toivotun uuden lain mukaisen tuen osalta viittaamme Finnet-liitto ry:n lausunnon vastineeseen.

Viestintävirasto on laatinut verkkosivuilleen ohjeet tuen hakijoille. Lisäksi virasto neuvoo ja ohjaa hakijoita resurssiensa puitteissa.

Hallituksen esityksessä ja siihen valiokunnan kuulemisen yhteydessä pyydettyjen lisämuutosten jälkeen lakimuutos koskee laajasti myös vanhoja hankkeita. Eduskunta voi tarvittaessa myöntää lisävaltuuksia valtion tukeen. Komission notifiointipäätöksen mukaisesti hanke päättyy 31.12.2019.

Valtio kantaa vastuun Laajakaista kaikille -hankkeesta, mutta ei voi ottaa vastuuta yksittäisen yrityksen hankkeen yhteydessä ottamista riskeistä. Viestintävirasto on tapauksessa toimivaltainen valtiontukiviranomainen, eikä LVM voi ohjata heidän päätöstään.

Kuhmoisten Laajakaista Oy:n lausunto

100 metrin tukikelvottoman säännön muuttaminen koskemaan kaikkia hankkeita vaatisi kaikkien tehtyjen tuki- ja maksupäätöksen avaamista. Se ei ole realistista käytettävissä olevan ajan puitteissa ja hidastaisi uusien tuki- ja maksupäätösten laatimista.

Vapaa-ajan asuntojen osalta viittaamme FiCom ry:n lausunnon vastineeseen.

Saimaan Kuitu Oy:n lausunto

Vapaa-ajan asuntojen osalta viittaamme FiCom ry:n lausunnon vastineeseen.

Maksatushakemusten jättöajan siirtäminen ei ole mahdollista, koska muuten Viestintävirastolle ei jää riittävästi aikaa maksatushakemusten tarkastamiseen ja tukien maksamiseen ennen hankkeen päättymistä vuoden 2019 lopussa. Maksatushakemuksia voitaneen kuitenkin täydentää jonkin verran vielä määräajan päättymisen jälkeen.

Mustia pisteitä koskevan ehdotuksen osalta viittaamme FiCom ry:n lausunnon vastineeseen.

Uuden valokuitulain osalta viittaamme Suomen Kuntaliiton lausunnon vastineeseen.

Suomen Seutuverkot ry:n lausunto

90 % tuki-intensiteetin osalta viittaamme Keski-Suomen Valokuituverkot Oy:n lausunnon vastineeseen.

Asko Hackzellin lausunto

LVM yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön valtiontukiasiantuntijoiden kanssa on kirjelmöinyt ja keskustellut Euroopan komission kanssa siitä, että esitetyt lakimuutokset ovat vähäisiä ja luonteeltaan tekni-

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

siä, ja siten sisältyvät komission aikaisemmin antamiin notifiointipäätöksiin. Alustavasti tästä saatiin tieto, mutta esimerkiksi kuulemisen yhteydessä lakiesitykseen vielä ehdotettujen lisämuutosten takia asia haluttiin vielä varmistaa komissiosta uudella kirjelmällä. Tähän kirjelmään ei ole saatu vielä vastausta. Kirjelmä sisältää myös taannehtivasti ehdotetut muutokset.

Ukkoverkot Oy:n lausunto

Väite, että kiinteiden yhteyksien tukeminen on yhteiskunnan varojen tehotonta käyttöä, ei pidä paikkaansa. Valokuituverkko on pitkäaikainen investointi, jonka käyttöikä on jopa 50 vuotta. Valokuidun kapasiteetti on lähes rajaton. Valokuituyhteyden kapasiteettia voidaan nostaa tarpeiden kasvaessa pienillä lisäinvestoinneilla päätelaitteet vaihtamalla. Euroopan komission vuoden 2020 tavoite on, että tällöin kaikilla olisi saatavilla vähintään 30 Mb/s laajakaistayhteys ja 50 % väestöstä olisi saatavissa vähintään 100 Mb/s laajakaistayhteys. Viime syyskuussa Euroopan komission julkaiseman uuden tavoitteen mukaan kaikilla tulisi olla vuonna 2025 saatavissa vähintään 100 Mb/s laajakaista, joka olisi helposti päivitettävissä 1Gb/s nopeuteen. Ukkoverkkojen tarjoama 10 – 50 Mb/s teoreettinen yhteysnopeus täyttäisi todennäköisesti useimpien yhteystarpeet lyhyellä tähtäyksellä (kuten myös valtakunnallisten teleyritysten tarjoamat mobiililaajakaistayhteydet), mutta pidemmällä aikavälillä nopeustarpeiden jatkuvasti kasvaessa, nopeiden kiinteiden yhteyksien tarve korostuu.

Kiinteä langaton laajakaista ei ole yksiselitteisesti edullisempi vaihtoehto. Kiinteän laajakaistan edullisuus edellyttää suhteellisen suurta asiakasmäärää yhden tukiaseman alueella. Vastaavasti suuri asiakasmäärä rajoittaa yhden käyttäjän saamaa kapasiteettia, koska kiinteä langaton yhteys on jaettua kapasiteettia kaikkien saman tukiaseman alueella olevien käyttäjien kesken, kuten mobiililaajakaistassa. Toisaalta kiinteän verkon rakentamiskustannukset vaihtelevat merkittävästi riippuen paikallisista olosuhteista. Valokuitukaapeli on sinänsä halpaa, mutta sen asentaminen maksaa. Esimerkiksi yhteisrakentamisella valokuituverkon rakentamiskustannuksia voidaan alentaa merkittävästi.

On totta, että joillakin valokuituyhteyksiä rakentamaan perustetuilla osuuskunnilla ja kuntayhtiöillä on haasteita kannattavuudessa. Suurin osa valokuituyhtiöistä ja osuuskunnista toimii kuitenkin kannattavasti. Ratkaisevan tärkeää on hyvä liiketoimintaosaaminen, realistinen käsitys asiakaspotentiaalista, yhteyksien ja palvelujen oikea hinnoittelu ja tukikelpoisten kustannusten oikea arviointi. Toiminta lähtökohtana ei saa olla julkisen tuen saaminen.

Väite, että ilmatie tukiaseman ja kiinteän langattoman reitittimen välillä on varattu vain tähän tarkoitukseen eikä se ruuhkaudu on harhaanjohtava. Kustannustehokkaassa kiinteässä langattomassa verkossa yksi tukiasema palvelee suurta määrää käyttäjiä ja useat samanaikaiset, esimerkiksi videopalveluja käyttävät asiakkaat ruuhkauttavat palvelun helposti.

Helsingissä 21.3.2017

Mikael Nyberg
ylijohtaja

Pauli Pullinen
ylitarkastaja

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi